

8. Taxes on property As a percentage of gross domestic product [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd-ilibrary.org/taxation>

9. Тютюрюков Н. Н. Налоговые системы зарубежных стран : [учебник] / Н. Н. Тютюрюков. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2009. – 176 с.

Анотація

Стаття присвячена актуальній проблемі запровадження податку на нерухомість в Україні. Розглянуто основні положення та аспекти запровадженого податку. Визначені напрями впливу на розвиток економіки країни. Проаналізовано світовий досвід функціонування даного типу податку. Побудована економіко-математична модель залежності валового внутрішнього продукту та надходжень від податку на нерухомість на прикладі Словенії. На основі дослідження світового досвіду оподаткування нерухомості визначено особливості та загальні принципи оподаткування, які притаманні зарубіжним країнам. З розвитком податкової системи країни існує необхідність проведення подальших досліджень у цьому питанні.

Ключові слова: податок, нерухомість, ставка, модель, економіка.

Аннотация

Статья посвящена актуальной проблеме введения налога на недвижимость в Украине. Рассмотрены основные положения введенного налога. Определены направления влияния на развитие экономики страны. Проанализирован мировой опыт функционирования данного вида налога. Построена экономико-математическая модель зависимости валового внутреннего продукта и поступлений от налога на недвижимость на примере Словении. На основе исследования мирового опыта налогообложения недвижимости определены особенности и общие принципы налогообложения, которые характерны зарубежным странам. С развитием налоговой системы страны существует необходимость проведения дальнейших исследований в этом вопросе.

Ключевые слова: налог, недвижимость, ставка, модель, экономика.

Annotation

The article is devoted the problem of imposing a tax on real property in Ukraine. Considered the basic provisions of the tax imposed. Identify areas of influence on the economic development of the country. The present day the global experience of the functioning of this type of tax analyzed. Is constructed a mathematical model of economic depending of the gross domestic product and income property tax on the example of Slovenia. The general principles of property taxation in foreign countries are determined. Its peculiarities in different countries are discussed. With the development of the tax system of the country there is a need for further research on this issue.

Key words: tax, real estate, rate, model, economy.

УДК 336.717.3

Маринчак Л.Р.,
асистент кафедри фінансів
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

МОДЕЛІ ДЕПОЗИТНИХ ВІДСОТКОВИХ СТАВОК ТА ЇХ ВПЛИВ НА РИНКОВУ ДИСЦИПЛІНУ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Постановка проблеми. В сучасних умовах зростаючої конкуренції на ринку банківських послуг в Україні триває постійна боротьба банків за своїх вкладників. Проблема збереження та завоювання довіри клієнтів до банківських установ постає особливо гостро, зважаючи на значну кількість банківських установ та різноманітність послуг, що пропонуються ними. Саме тому зважена процентна політика стосовно депозитних пропозицій банків має суттєве значення як для результатів діяльності самого банку, так і для підтримання ринкової дисципліни на депозитному ринку в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективності здійснення банками депозитної політики, і, зокрема, процентної політики, широко висвітлюються зарубіжними та вітчизняними вченими, серед яких П. Роуз, Дж. Сінкі, А. Пересецький, А. Кармінський, М. Савлук, О. Лаврушин, А. Мороз, О. Дзюблук, Н. Кожель та інші. Проте, внаслідок появи нових факторів впливу, деякі проблеми у цій сфері потребують додаткового вивчення та аналізу, а також розробки конкретних шляхів їх вирішення.

Постановка завдання. Враховуючи вищезазначене, метою даної статті є аналіз та оцінка сучасного стану депозитної відсоткової політики вітчизняних банків, виявлення проблем, що постають перед суб'єктами депозитних відносин, а також розробка пропозицій щодо здійснення виваженої процентної політики шляхом застосування різних моделей процентних ставок при умові збереження та нарощення банками клієнтської бази та дотримання ринкової дисципліни.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день в Україні існує проблема дефіциту ресурсів, насамперед фінансових. Саме тому важливим завданням банківської системи є трансформація тимчасово вільних коштів у кредитні ресурси і їх подальше спрямування у розвиток різних галузей економіки, на реалізацію потужних інвестиційних та інноваційних проектів. Це завдання можливо виконати через застосування банківськими установами ефективного механізму залучення ресурсів, оскільки саме залучені кошти складають основу ресурсного потенціалу будь-якого банку. У свою чергу, найбільшу питому вагу в структурі залучених ресурсів банківської установи становлять депозити фізичних та юридичних осіб. Отже, менеджмент депозитної діяльності банку, ефективна та науково обґрунтована програма здійснення депозитної політики, а також механізм узгодження активно-пасивних операцій є важливим завданням загальної системи стратегічного банківського управління.

Станом на 1 січня 2013 року в Україні зареєстровано 176 банків, які мають ліцензію НБУ на здійснення банківської діяльності. Зрозуміло, що при такій значній кількості банківських установ ведеться жорстка конкурентна боротьба за збереження та примноження числа клієнтів банку. Це спонукає банківські установи до розширення спектру послуг, що пропонуються ними, підвищення якості послуг для якомога повнішого задоволення зростаючих потреб споживачів. Проте, чи не найважливішим аспектом менеджменту депозитної діяльності є здійснення виваженої та максимально ефективною відсоткової політики, адже від неї прямо залежить розмір отриманого доходу (інтерес банку) та привабливість пропозицій для споживача банківських послуг (інтерес клієнта).

Досить важливим аспектом у вивченні та аналізі питання ефективності депозитної політики вітчизняних банків є наявність ринкової дисципліни, яка розглядається як одна із основних складових частин Другої Базельської угоди, прийнятої Базельським Комітетом з питань банківського нагляду при Банку міжнародних розрахунків. Поняття ринкової дисципліни розглядається як набір ринкових стимулів, якими вкладники дисциплінують банки за надмірний ризик у їхній фінансовій політиці. Гіпотеза про наявність ринкової дисципліни полягає у тому, що високі відсоткові ставки по депозитах відповідають високому ризику структури активів банку [5]. Саме така ситуація склалася зараз в Україні: досить високі ставки по депозитах з однієї сторони приваблюють вкладників, проте з іншого боку викликають у них певну недовіру щодо фінансової стабільності та стійкості банківської установи за умов неправильного розміщення залучених коштів. Тому ринкова дисципліна може підвищити ефективність банківської системи, спричиняючи тиск на відносно менш ефективні банки. Вона також знижує ймовірність банківської кризи та можливі втрати, пов'язані з нею. За наявності ринкової дисципліни, високі відсоткові ставки по банківських депозитах можуть служити індикатором надмірно ризикованої фінансової політики банку і стати тривожним сигналом не тільки для вкладників, але й для органів банківського нагляду.

Якщо, наприклад, порівняти відсоткові ставки по депозитах фізичних осіб з однаковими умовами (термін вкладу, правила нарахування відсотків, можливість поповнення тощо), то можна помітити значні варіації. Це певною мірою зумовлено прямою залежністю ставки по депозиту від ступеня ризику вкладень конкретного банку.

Розглянемо депозитні пропозиції банків, що діють на українському ринку станом на 01.03.2013 р. (таблиця 1). Всі банки згрупуємо у три категорії: 1) банки з державним капіталом; 2) вітчизняні банки; 3) банки з іноземним капіталом. Депозити вказані класичні терміном на 12 місяців із щомісячним нарахуванням відсотків.

Незважаючи на порівняно високі ставки депозитів окремих банків, вони не обов'язково забезпечуються відповідними обсягами вкладень. Зокрема, із загального обсягу депозитів фізичних осіб у гривневому еквіваленті, що на початок 2013 року становив близько 354,4 млрд. гривень, банками-лідерами по залученні коштів від населення стали: Приватбанк – 23,6% від вищевказаного загального обсягу, Ощадбанк – 8,3%, Райффайзен банк Аваль – 4,4%, Укресімбанк – 4,3%, Дельтабанк – 3,3%. Очевидно, що висока ставка по депозиту не є визначальним фактором для вкладника при виборі банку для розміщення коштів. Вагомими чинниками є також репутація банку на ринку, наявність частки державного, вітчизняного чи іноземного капіталу в структурі банку, масштаби рекламної кампанії, якість обслуговування, асортимент послуг тощо. Безперечним лідером за обсягами вкладень населення є Приватбанк – вітчизняний банк з багаторічною репутацією надійного банку, який має найбільш розгалужену в Україні мережу філій та відділень, широкий спектр банківських продуктів та висококваліфікований персонал. Проводячи виважену відсоткову політику, Приватбанк тривалий час зберігає свої лідерські позиції по всіх видах банківських послуг, одночасно підтримуючи високі показники ліквідності, фінансової стійкості та прибутковості. Високим ступенем довіри населення користуються також державні банки, оскільки вклади у них гарантуються державою. А банкам, які нещодавно переживали кризові ситуації, попри високі депозитні ставки, не так легко відвоювати втрачені позиції та довіру вкладників, як наприклад Надра банку.

Таблиця 1

Депозитні ставки банків станом на 01.03.2013 р.

Назва банку	Ставка депозиту в гривнях, %	Ставка депозиту в доларах США, %
Банки з державним капіталом:		
Укргазбанк	17,0	7,7
Ощадбанк	16,0	7,0
Укресімбанк	17,9	3,9
Вітчизняні банки:		
Надра банк	22,0	10,0
Імексбанк	22,0	10,0
Приватбанк	18,0	9,75
Дельтабанк	21,5	9,50
Банки з іноземним капіталом:		
Альфа банк	22,5	8,25
Сбербанк Росії	18,1	7,6
ВТБ банк	20,0	7,0
Укрсоцбанк (Unicredit)	14,75	5,75
Укрсиббанк	16,5	3,7
Райффайзен банк Аваль	15,25	3,0

Джерело: [1]

Із вищевикладеного можна зробити висновок, що не тільки банк встановлює відсоткові ставки, регулюючи їх у відповідності із своїми потребами та вартістю альтернативних джерел залучення, але й інший суб'єкт депозитних відносин - вкладник - може впливати на ставки по депозитах, вимагаючи вищих ставок від банків з ризикованою фінансовою політикою і встановлюючи тим самим ринкову дисципліну в банківському секторі. Отже, ринкова дисципліна є продуктом взаємодії банків із вкладниками.

У своїй роботі вчені Ніер та Бауманн визначають три умови, необхідні для існування ефективної ринкової дисципліни: 1) вкладники повинні відчувати ризик втрати своїх вкладів при дефолті банку; 2) відповідь ринку на зміни профіля ризику банку повинен мати наслідки як для банку, так і для його менеджерів; 3) ринок повинен бути забезпечений адекватною інформацією стосовно оцінки банківського ризику. Тут важлива роль відводиться інформаційним посередникам: рейтинговим агентствам, аудиторським фірмам [8].

Важливим аспектом в даному аналізі є система гарантування вкладів, яка має двосторонній вплив на відсоткові ставки по депозитах. З одного боку, вкладники можуть розглядати застраховані депозити як менш ризиковані і погоджуватися на нижчі відсотки, з іншого боку, державна система страхування депозитів, приймаючи на себе частину ризиків банку, створює стимули для його більш ризикованої фінансової політики. Тому страхування депозитів може послабити ринкову дисципліну банків в плані інвестицій.

Більшість досліджень, що проводились вченими для аналізу відсоткової політики банків в різних країнах, брали до уваги не реальні, а середньозважені відсоткові ставки, розраховані по балансах банків як відношення процентних доходів до середнього обсягу депозитів за період. Таким чином, розраховані ними показники є неточною оцінкою актуальних процентних ставок, оскільки не включають залежність ставки від розміру суми та терміну депозиту. Тому аналіз можна удосконалити, використовуючи актуальні відсоткові ставки вкладників по депозитах, розподіливши їх по термінах і розмірах депозитів, за видами вкладників та в розрізі валют.

Розробка моделей відсоткових ставок повинна включати результати аналізу фінансового стану банку та ризик-менеджменту, оскільки ці параметри і будуть визначати відсоткову політику банку. Зокрема, проводиться оцінка ефективності розміщення залучених коштів, частки прострочених та безнадійних кредитів, рівня інфляції, достатності капіталу банку, показників прибутковості та ліквідності. Всі ці фактори в комплексі визначатимуть відсоткову депозитну політику банку, обсяги і вартість залучення коштів та напрямки їх розміщення для задоволення своєї потреби в додаткових ресурсах та використати їх з максимально можливою віддачею.

Очевидно, що для пропонованої системи розрахунків повинні використовуватися економетричні моделі, які значною мірою спрощують процеси обчислення всіх необхідних показників, показують їх динаміку, а також дозволяють з найменшими похибками визначити найбільш оптимальну модель відсоткових ставок для конкретного банку, що забезпечить досягнення найкращого результату з мінімальними ризиками.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами проведеного аналізу можна зробити

наступні висновки: в українському банківському секторі існує ринкова дисципліна, яка є продуктом взаємодії банків і вкладників. Порівняно високі відсоткові ставки за банківськими депозитами, (чи високі прогнозні значення, отримані за моделями) можуть бути індикатором надмірно ризикованої фінансової політики банку, або ж сигналом для органів банківського нагляду. Побудовані моделі відсоткових ставок по банківських депозитах можуть слугувати частиною системи раннього попередження кризових явищ. Вони виступають оцінкою надійності банку з точки зору вкладників. Вивчення ефекту вдосконалення системи страхування вкладів (зокрема підвищення гарантованої суми відшкодування до 150 тис. гривень) показує, що зросли ризики, які приймають на себе банки, а одночасно з ними зростає і ймовірність настання банківської кризи.

Бібліографічний список

1. Депозитні ставки банків: інтерактивний графік – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bankografo.com/depozytni-stavky-bankiv.html>.
2. Дзюблюк О. Оптимізація формування ресурсної бази комерційного банку / О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2009. – № 5. – С. 38-42.
3. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» № 4452-VI від 23.02.2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
4. Карминский А.М. Рейтинги как мера финансовых рисков. Эволюция, назначение, применение // Карминский А.М., Пересецкий А.А./ Журнал новой экономической ассоциации. – 2009. – № 1-2. – С. 86-103.
5. Пересецкий А.А. Процентные ставки российских банков. Рыночная дисциплина и страхование депозитов / А.А. Пересецкий // Экономика и математические методы. – 2007. – № 1. – С. 3-15.
6. Офіційний сайт НБУ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
7. Altman E.I., Rijken H.A. How Rating Agencies Achieve Rating Stability / E.I.Altman, H.A. Rijken // J. of Banking and Finance. – 2004. – № 11. – P. 2679-2714.
8. Nier E. Market discipline, disclosure and moral hazard in banking / E. Nier, U. Baumann // J. of Financial Intermediation. – 2006. – № 3. – P. 332-361.

Анотація

У статті доведено значення депозитної політики в процесі формування ресурсного потенціалу банківської установи, проведено аналіз відсоткової політики вітчизняних банків у сфері організації депозитної діяльності та методи її удосконалення за допомогою застосування різних моделей депозитних ставок. Визначено фактори, необхідні для побудови оптимальної моделі відсоткової ставки по депозиту. Проаналізовано умови, необхідні для існування ринкової дисципліни в контексті депозитних відносин між банком та вкладником. Окреслено вплив наявної системи гарантування вкладів фізичних осіб на ступінь ризикованості активно-пасивних операцій банківських установ. Обґрунтовано вплив депозитної відсоткової політики на показники прибутковості і ліквідності банку та її значення для формування відповідного рівня ринкової дисципліни.

Ключові слова: банківський депозит, депозитна політика, відсоткова політика, відсоткові ставки, ринкова дисципліна.

Аннотация

В статье доказано значение депозитной политики в процессе формирования ресурсного потенциала банковского учреждения, проведен анализ процентной политики отечественных банков в сфере организации депозитной деятельности и методы ее совершенствования с помощью применения различных моделей депозитных ставок. Определены факторы, необходимые для построения оптимальной модели процентной ставки по депозиту. Проанализированы условия, необходимые для существования рыночной дисциплины в контексте депозитных отношений между банком и вкладчиком. Определены влияние существующей системы гарантирования вкладов физических лиц на степень рискованности активно-пассивных операций банковских учреждений. Обосновано влияние депозитной процентной политики на показатели доходности и ликвидности банка и его значение для формирования соответствующего уровня рыночной дисциплины.

Ключевые слова: банковский депозит, депозитная политика, процентная политика, процентные ставки, рыночная дисциплина.

Annotation

The article proved the value of deposit policy in the process of resource potential of banking institution, an analysis of domestic banks interest rate policy in the sphere of deposit activities and methods of its improvement through the use of different models of deposit rates. The factors necessary to build an optimal model of interest rates on deposits. The conditions necessary for the existence of market discipline between the bank and the depositor. Outlines the impact of the current system Deposit Guarantee on the risk degree of active and passive operations of banking institutions. The influence of deposit interest rate policy on the profitability and liquidity of the bank and its importance for the formation of an appropriate level of market discipline.

Key words: bank deposit, deposit policy, interest rate policy, interest rates, market discipline.